

N:o 8.

Ank. till Riksd. Kansli den 7 Mars 1873, kl. 3 e. m.

Konstitutions-Utskottets Memorial, angående fullbordad granskning af de i Stats-Rådet förda protokoll.

Till Konstitutions-Utskottet hafva, på derom hos vederbörande gjord framställning, blifvit öfverlemnade de sedan sistlidne riksdags början och intill början af den innevarande i Stats-Rådet förda protokoll, nemligen öfver:

Justitie- och Justitie-departements-ärenden från och med den 19 Januari 1872 till och med den 10 Januari 1873.

Utrikes-departements-ärenden från och med den 16 Februari 1872 till och med den 10 Januari 1873.

Landtförsvars-departements-ärenden från och med den 26 Januari 1872 till och med den 14 Januari 1873.

Sjöförsvars-departements-ärenden från och med den 19 Januari 1872 till och med den 10 Januari 1873.

Civil-departements-ärenden från och med den 16 Januari 1872 till och med den 10 Januari 1873.

Finans-departements-ärenden från och med den 19 Januari 1872 till och med den 14 Januari 1873.

Ecklesiastik-departements-ärenden från och med den 19 Januari 1872 till och med den 10 Januari 1873.

Under den granskning af dessa protokoll, som, i öfverensstämmelse med grundlagarnes föreskrift, blifvit företagen och numera fullbordad, har Utskottet hvarken funnit skäl att mot någon Stats-Rådets ledamot tillämpa 106 § Regeringsformen, eller ansett anledning före-

Bih. till Riksd. Prot. 1873. 3 Saml. § 4 Häft.

komma att framställa någon anmärkning på grund af stadgandet i 107 § i samma grundlag;

hvilket Utskottet får för Riksdagen tillkännagifva.

Stockholm den 7 Mars 1873.

På Utskottets vägnar:

TH. MUNCK AF ROSENSCHÖLD.

Reservationer:

af Herr *Sven Nilsson*, som anförde: »Uti det omdöme, hvartill Utskottet i detta Utlåtande kommit, har jag icke kunnat deltaga. Ehuru jag anser min pligt bjuda, att jag begagnar min rätt att detta för Riksdagen anmäla, kan dock, efter min uppfattning, denna pligt icke sträcka sig derhän, att jag vid denna anmälan skulle omnämna alla de regeringsåtgärder, öfver hvilka jag ansett Konstitutions-Utskottets Utlåtande bort blifva annorlunda. Ett sådant omnämmande eller uppräknande vore ock ändamålslost, emedan det, till följd af våra grundlagars innehåll, icke kunde leda till samma påföljd, som om min uppfattning blifvit delad af majoriteten inom Utskottet.

Men min från Utskottsmajoriteten skiljaktiga uppfattning bör icke framläggas för Riksdagen alldeles utan all motivering. Jag vill derföre, såsom sådan, anföra icke ett, utan närmare 100 regeringsbeslut, gående i samma riktning och sålunda utvisande en inom Regeringen antagen och följd grundsats, som jag anser icke vara förenlig med rikets sannskyldiga nytta, utan fruktar kunna i framtiden föranleda till verkliga vådor för dess sjelfständighet, nemligen den grundsatsen, att nästan utan undantag medgifva hvarje sökt tillstånd för utländningar att ega och besitta svensk jord samt disponera äfven andra för riket viktiga förvärfskällor.

Före Kongl. kungörelsen den 3 Oktober 1829, genom hvilken förklaras »att utländsk undersåte, som icke erhållit svensk medborgarerätt, icke kan anses vara berättigad att i riket fast egendom förvärfva och besitta, utan att han dertill undfått Kongl. Maj:ts nådiga tillstånd», fanns hos oss, så vidt jag kunnat utröna, icke någon i lag meddelad föreskrift för dylika fall. Denna nådiga kungörelse har Kongl. Maj:t utfärdat utan Riksdagens hörande och sålunda sjelf gifvit sig denna rätt, att

meddela tillstånd för utländningar till förvärfvande af svensk jord. Uti underdånig skrifvelse den 30 Augusti 1851 anhöllo Rikets Ständer på anförda skäl hos Kongl. Maj:t, att »utländsk man, som derefter ville i riket sig bosätta, för att bruka och besitta fast egendom, icke måtte dertill erhålla tillstånd, innan han blefve till svensk medborgare antagen»; men denna anhållan vann ej något afseende hos Kongl. Maj:t, som fortfarande utöfvat den genom ofvannämnde Kongl. kungörelse af den 3 Oktober 1829 etablerade rätt att tillåta utländningar förvärfva och besitta svensk jord. Redan vid den tiden befarade man olägenheter af sådana tillstånds meddelande, ehuru de lemnades i jembörelsevis ringa grad eller antal emot nu. Man finner att Konstitutions-Utskottet för riksdagen 1856—1858 anmält, att Kongl. Maj:t utfärdat 35 sådana tillstånd under den tid som då var föremål för granskning, hvilket antal Utskottet ansåg vara stort och utvisa en vådlig tillväxt, då under den tid, som näst föregående Konstitutions-Utskott haft att granska, icke meddelats mer än 15 tillstånd för utländningar att besitta svensk egendom. Således tillsamman 50 under en tid af 6 år. Huru stort antal dylika tillstånd blifvit utfärdade mellan den tiden intill 1870, derom saknar jag nu kännedom, men från den 15 Januari 1870 till den 14 Januari 1871 hafva 58 tillåtelser blifvit meddelade; således på ett enda år ett större antal än man för nära 20 år sedan ansåg innebära våda, då de lemnades under en sex gånger så lång tidrymd. Från den 15 Januari 1871 till den 14 Januari 1872 medgafs sådan rätt genom 51 regeringsbeslut och under den tid, som varit föremål för granskning af nuvarande Konstitutions-Utskott, hafva icke mindre än 90 dylika tillåtelser blifvit af Kongl. Maj:t lemnade.

Det är likväl icke blott det, så att säga, obegränsade antalet eller det stora värde, uppgående för sistförflutna år till öfver 10,000,000 R:dr, dessa besittningar ega, samt den antagna principen att lemna bifall till nästan alla ansökningar jag finner betänkelig; utan både de personers ställning, som fått tillstånd att ega och besitta egendomar, och de egendomens beskaffenhet, som blifvit lemnade till utländningar, hafva stundom varit sådana, att en vaken och fosterländsk regering synes icke hafva bort tillstyrka bifall till sådana regeringsbeslut. Såsom exempel härpå kunna anföras, att icke mindre än tre särskilda utländska handelsbolag fått gemensamt förvärfva bruks- och landtegendom till värde af öfver en million R:dr; och att en enskild utländning, i sammanhang med eganderätt till fastighet för 35,000 R:dr, fått afverkningsrätt till skogar samt nyttjanderätt till flottleder m. m. för 1,374,638 R:dr. Lika uppenbart, som det är att tre utländska handelsbolag icke ämna eller kunna ned-

sätta sig på en svensk bruks- och landtegendom, är det, att den utländning, som jemte en jembörelsevis mindre egendom förvärfvar afverkningsrätt till skogar för öfver en million R:dr, icke dermed har annan afsigt än att bidraga till en skogsförödelse, som man är betänkt att inskränka för landets egna innevånare. Man må hoppas att sådana regeringsåtgärder icke skola leda till förvecklingar med främmande makter, men viss derpå kan man ingalunda vara. Snarare kan man befara, att, i fall vi finna nödvändigheten påkalla lagar, som äro mindre fria för vissa handlingar än de nu gällande, så kan en utländsk makt, hvars undersåtars rätt beröres af stadganden, som icke voro gällande då denna rätt förvärfvades, taga sig anledning till inblandning i våra inre angelägenheter och tvister uppstå hvilka beröra våra dyrbaraste intressen och till och med blifva hotande för vår sjelfständighet.

Jag har ansett att Konstitutions-Utskottet icke rätt fullgjort sin pligt, då det icke för Riksdagen anmält regeringshandlingar, som i närvarande stund äro stridande mot rikets sannskyldiga nytta och kunna innebära vådor för dess framtida sjelfständighet, och det är för att icke vara delaktig i denna uraktlåtenhet jag velat anmäla denna reservation. Jag bör likväl i sammanhang härmed tillkännagifva, att skiljaktiga meningar i sådana frågor, som här ofvan blifvit omförmälda, stundom yppat sig inom statsrådet, så att två af dess ledamöter afgifvit afstyrkande yttranden och dessa så motiverade, att de bort beaktas af Konungens öfrige rådgifvare».

Häri instämde: Herr *Lyttkens*; Herr *Per Nilsson*; Herr *S. Johnson*; Herr *J. H. Lundqvist*.

Herr *Ola Jönsson* begärde få antecknadt, att han, som varit af sjukdom hindrad att vara närvarande under en del af den företagna granskningen af statsråds-protokollen, icke deltagit i ärendets slutliga behandling inom Utskottet.